

ЛОШИЦЬКИЙ М. В.,
доктор юридичних наук,
професор кафедри
адміністративного права і процесу
(Національна академія внутрішніх справ)

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ
ФАТХУТДІНОВА ВАСИЛЯ ГАЙНУЛОВИЧА «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ»**

У видавництві «Освіта України» в 2016 р. вийшла друком монографія «Адміністративно-правове регулювання у сфері громадської безпеки в Україні», розроблена авторитетним українським фахівцем у цій сфері кандидатом юридичних наук, доцентом, заслуженим юристом України Фатхутдіновим Василем Гайнуловичем.

Визначаючи ступінь важливості цієї монографічної праці для сучасних вищих навчальних закладів України, насамперед необхідно акцентувати увагу на тому, що соціальні процеси в Україні в період фундаментального реформування економічного, політичного й духовного життя суспільства актуалізували необхідність внесення суттєвих корективів у сферу громадської безпеки держави та, відповідно, її організаційно-управлінську діяльність.

У Конституції України визначено, що конституційний лад України ґрунтується на принципі пріоритету прав і свобод людини й громадянина, а держава відповідальна перед людиною та суспільством за свою діяльність. При цьому варто враховувати й те, що права та свободи громадянина України нерозривно пов'язані з його громадськими обов'язками, з повагою до закону. Дійсна демократія не сумісна ні зі свавіллям, ні з безвідповідальністю.

Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» визначено головні напрями впровадження європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Задля цього рух уперед буде здійснюватись за чотирма векторами: вектором розвитку, вектором безпеки, вектором відповідальності та вектором гордості. Стратегія в межах названих чотирьох векторів руху передбачає реалізацію 62 реформ і програм розвитку держави. Визначальне місце в системі таких реформ відведено саме сектору оборони й безпеки. У межах реалізації вектора безпеки передбачається здійснення реформи системи національної безпеки й оборони, реформи оборонно-промислового комплексу тощо. Таким чином, реформування сектора безпеки України є першочерговим завданням вітчизняної публічної адміністрації.

Через відсутність сформованої державної політики у сфері громадської безпеки теоретичні напрацювання українських науковців щодо цієї теми опинились на маргінесі, адже майже всі дослідники розглядають громадську безпеку винятково за допомогою методології адміністративного права, не застосовуючи методи математичного моделювання, сітвого аналізу, кластерного аналізу, а також методологію міждисциплінарного підходу. Так само відчутна відсутність вагомих напрацювань методологічного характеру, адже громадську безпеку ще ніхто не розглядав як самостійну філософську категорію.

Нестабільність системи національної безпеки загалом негативно вплинула також на її складові елементи, створивши живильне підґрунтя для формування й розвитку таких негативних явищ, як тероризм, екстремізм, сепаратизм, неофашизм, неонацизм, які у своїй сукупності та поєднанні зі стратегічними комунікаціями утворили новий феномен підкорення супротивника – гібридну війну.

Автором уперше запропоновано теоретичний алгоритм моделі пізнання громадської безпеки крізь вивчення її вимірів: аксіологічного, онтологічного, гносеологічного.

Автором доведено, що складовими елементами суспільних відносин у сфері громадської безпеки є суб'єкти (пропонує виділяти загальні та спеціальні), об'єкти, зміст, завдання суб'єктів, юридичний обов'язок і законний інтерес. Також акцентуємо увагу на тому, що

суспільні відносини у сфері громадської безпеки існують у всіх сферах суспільного життя. На нашу думку, вивчення змісту й сутності суспільних відносин у сфері громадської безпеки є актуальним як у теоретичному, так і в практичному плані.

Саме тому монографія Василя Гайнуловича Фатхутдінова «Адміністративно-правове регулювання у сфері громадської безпеки в Україні» є справжнім науково-теоретичним надбанням у сучасній навчальній і науковій літературі, аналогів якому немає. Таким чином, розробка й видання монографії академічного рівня В.Г. Фатхутдінова є важливою подією в науковому світі України.

Варто зазначити, що до основ названої монографії її автором було покладено ґрунтовні напрацювання попередніх років, зроблені докторами юридичних наук, професорами В.Б. Авер'яновим, Ю.П. Битяком, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаковим, О.В. Кузьменко, Н.М. Мироненко, Н.Р. Нижник, В.Ф. Опришко, О.І. Остапенко, І.М. Пахомовим, В.П. Петковим, С.В. Петковим, В.Ф. Погорілком, О.П. Рябченко, А.О. Селівановим, В.М. Селівановим, В.Ф. Сіренком, М.М. Тищенко, В.І. Шакуном та іншими.

У кращих традиціях Київської школи адміністративного права визначено мету та логічно продумано структуру монографічного дослідження, що дало можливість вирішити поставлені конкретні завдання. Дотримуючись принципу плюралізму й об'єктивності в процесі пізнання, автор у праці не пропонує встановлення абсолютної істини. Він сподівається, що його підходи до змісту адміністративно-правового регулювання у сфері громадської безпеки в Україні доповнять світогляд людини, яка перебуває в науковому пошуку щодо сутності досліджуваної проблематики.

Монографія складається із 4 розділів, які охоплюють 16 параграфів. Така структура дала змогу викласти матеріал логічно й послідовно починаючи від розкриття сутності громадської безпеки в сучасній адміністративно-правовій парадигмі та закінчуючи визначенням особливостей адміністративно-правового регулювання у сфері громадської безпеки.

Із чіткою логічною послідовністю в розділах видання подається матеріал, який здійснюється з дотриманням принципів системності й логічності. Розділи містять окремі параграфи, а наприкінці кожного розділу подаються стислі висновки, що є обов'язковою частиною монографії.

Досить аргументованим і логічно вивіреном є розміщення параграфів «Громадська безпека в сучасній адміністративно-правовій парадигмі», «Філософські основи розуміння громадської безпеки як складової національної безпеки» та «Категорія «національна безпека» як детермінанта операціоналізації поняття «громадська безпека» в розділі 1, що дало змогу дослідити поняття «громадська безпека» від коренів цього явища до його сучасного стану.

Поняття, зміст та ознаки громадської безпеки як правової категорії, правові відносини у сфері громадської безпеки, правовий зміст забезпечення громадської безпеки, а також місце громадської безпеки в системі національної безпеки детально й аргументовано викладено в розділі 2 «Правова природа громадської безпеки як складової національної безпеки України».

Неможливо обійти увагою розділ 3 «Методологічні засади формування неопарадигми адміністративно-правового регулювання у сфері громадської безпеки в Україні», у якому розкрито системний синтез безпекових концепцій у сучасній адміністративно-правовій парадигмі, аксіологічний вимір громадської безпеки, онтологічний вимір громадської безпеки, а також гносеологічний вимір громадської безпеки.

У четвертому розділі монографії «Особливості адміністративно-правового регулювання у сфері громадської безпеки» розкрито напрями вдосконалення правового регулювання у сфері громадської безпеки, визначено місце й роль Національної поліції в системі забезпечення громадської безпеки, визначено поняття та види заходів адміністративного примусу, які застосовує поліція України для забезпечення громадської безпеки, а також роль недержавних суб'єктів у забезпеченні громадської безпеки.

На увагу заслуговує наведена бібліографія, зміст якої є підтвердженням того, що автор ґрунтував викладений матеріал на працях учених різних країн і різних часів, що, безумовно, свідчить про додержання ним принципу плюралізму в наукових дослідженнях.

Напевно, ідеальних наукових праць монографічного рівня бути не може. Будь-яка праця має певні недоліки. Так, на нашу думку, у монографії було б доцільно приділити більшу увагу ролі недержавних суб'єктів у забезпеченні громадської безпеки, а також розробці теоретичного підґрунтя щодо чіткого розмежування й визначення на законодавчому рівні адміністративно-правового статусу Національної поліції України.

Загалом можна стверджувати, що рецензована монографія В.Г. Фатхутдінова є вагомим внеском у розвитку адміністративно-правової науки України. Її поява в науковому колі є досить своєчасною, адже саме такі монографічні праці допомагають студентам, здобувачам, аспірантам, докторантам України здобути якісні знання з курсу адміністративного права й публічного адміністрування. Репрезентована наукова монографічна праця послідовника Київської школи адміністративного права є, безумовно, корисною для використання в навчальному та науково-дослідному процесі у вищих навчальних закладах.

